

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 17.08.1978, sp. zn. 2 Cz 24/78, ECLI:CZ:NS:1978:2.CZ.24.1978.1

Číslo: 4/1981

Právní věta: Organizace odpovídá při prodeji v obchodě kupujícímu za škodu, jež mu byla způsobena prodanou vadnou věcí. Této odpovědnosti se může zprostit jen za podmínek uvedených v ustanovení § 421 odst. 3 o. z.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 17.08.1978

Spisová značka: 2 Cz 24/78

Číslo rozhodnutí: 4

Číslo sešitu: 2-3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody, Odpovědnost za škodu, Organizace socialistické, Vady věci

Předpisy: 40/1964 Sb. § 239
§ 421

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobci se domáhali, aby žalovaná obchodní organizace byla uznána povinnou zaplatit jim částku 96 560 Kčs jako náhradu za škodu, která jim vznikla tím, že následkem závady u plynové chladničky, zakoupené žalobci u žalované organizace, došlo k požáru v jejich bytě.

Rozsudkem obvodního soudu pro Prahu 1 z 15. 9. 1975 bylo rozhodnuto, že žaloba je co do základu po právu.

Městský soud v Praze, který se k odvolání žalované organizace zabýval jenom otázkou pasívní legitimace této obchodní organizace, dospěl k závěru, že organizace odpovídá jenom za vady prodané věci (§ 247 a násl. o. z.), neodpovídá však za škodu, která vadnou věcí občanovi vznikla. V důsledku toho, aniž se jinak zabýval věcnou správností závěrů soudu prvního stupně, jeho rozsudek změnil a žalobu zamítl.

Nejvyšší soud ČSR rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČSR, tak, že tímto rozsudkem odvolacího soudu byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Poskytování služeb prodejem v obchodě je upraveno v ustanoveních § 239 až § 255 o. z., jež sice

upravují v ustanoveních § 247 a násl. odpovědnost obchodní organizace za vady prodané věci, neobsahují však úpravu toho, zda a za jakých podmínek odpovídá obchodní organizace za škody způsobené prodanou vadnou věcí. Tato úprava neobsahuje ani ustanovení, jež by bylo obdobné ustanovení § 404 o. z., které o vztazích vznikajících z kupní smlouvy uzavřené mezi občany uvádí, že uplatněním práv z odpovědnosti za vady není dotčeno právo na náhradu škody. Odpovědnost obchodní organizace za tuto škodu nelze vyvodit ani z ustanovení hlavy první části čtvrté občanského zákoníka, neboť ustanovení § 233 odst. 2 o. z. se týká jen odpovědnosti organizací za osoby, které byly použity při poskytování služeb, a ustanovení § 237 o. z. upravuje pouze odpovědnosti organizací za škodu na věcech, které převzaly od občana k provedení služby.

Odpovědnost obchodní organizace za škodu způsobenou vadnou prodanou věcí nelze vyvodit z ustanovení § 238 o. z., podle něhož organizace odpovídá za škodu, která má původ v povaze přístroje nebo věci, jichž bylo použito při poskytnutí služby. O odpovědnost podle tohoto ustanovení jde totiž tehdy, jde-li o škodu způsobenou přístroji použitými při poskytování služeb, tedy např. různými přístroji používanými při poskytování zdravotnických služeb a dále přístroji používanými např. v čistírnách, prádelnách, kadeřnictvích, holičstvích a jiných provozovnách poskytujících služby; jde sice i o škodu způsobenou jinými věcmi než přístroji, ale pokud se jich použije při poskytnutí určité služby; takovými věcmi mohou být např. zdravotnické předměty nebo léky používané při poskytování služeb ve zdravotnictví nebo různé přípravky používané v uvedených provozovnách apod. Věci, které jsou určeny k prodeji v obchodě, jsou však věcmi, jež jsou předmětem poskytovaných služeb a nikoli prostředkem použitým (sloužícím) k jejich poskytování; nelze je proto považovat za věci, jež má na zřeteli ustanovení § 238 o. z.

Jestliže tedy škoda vznikla tím, že věc (její součástka) koupená občanem v obchodě byla vadná, pak odpovědnost obchodní organizace nelze posuzovat podle ustanovení § 238 o. z. Jenom tam, kde obchodní organizace sama provede montáž (instalaci) koupené věci v bytě kupujícího, mohlo by u ní jít o odpovědnost za škodu podle ustanovení § 238 o. z., ovšem jen za předpokladu, že škoda nebyla způsobena věcí občanovi touto organizací prodanou, nýbrž že byla způsobena věcí (přístrojem) použitou organizací při zamontování (instalování) prodané věci kupujícímu.

I když tedy občanský zákoník (zákon č. 40/1964 Sb.) upravuje v části týkající se poskytování služeb pouze odpovědnost obchodní organizace za vady prodané věci a nemá ustanovení upravující její odpovědnost za škodu vzniklou vadnou věcí a ani ustanovení, z něhož by bylo možno tuto její odpovědnost vyvodit, neznamená to, že její odpovědnost za škodu je tím vyloučena.

Odpovědnost obchodní organizace za vady prodané věci a její odpovědnost za škodu způsobenou takovou vadnou věcí, jsou odpovědnosti, které na sebe navzájem nenavazují (podmínky pro posouzení, zda je dána odpovědnost jsou pro každou z nich různé), nepodmiňují se (odpovědnost obchodní organizace za škodu způsobenou vadnou prodanou věcí může být dána, ačkoli její odpovědnost za vady není buď vůbec dána, nebo již není dána) a nevylučují se obchodní organizace může odpovídat současně za vady věci i za škodu, která byla touto vadnou věcí způsobena).

Není-li ovšem v ustanoveních týkajících se služeb tato odpovědnost za škodu upravena, je nutné přihlídnout k ustanovením upravujícím obecně odpovědnost organizací za škodu, tedy hlavně k ustanovení § 421 o. z., podle něhož organizace odpovídají za škodu, kterou způsobily občanovi porušením právní povinnosti.

Aby tedy obchodní organizace odpovídala za škodu, která vznikla občanovi tím, že mu organizace prodala a dodala vadnou věc, musí být prokázáno, že mu škoda skutečně vznikla a že je dána příčinná souvislost mezi jejím vznikem a porušením právní povinnosti na straně organizace. Nesmí tu také být žádný z důvodů, pro něž je organizace zproštěna odpovědnosti (§ 421 odst. 3 o. z.). V žádném případě se však nelze uplatněním nároku na náhradu škody nepřímou domáhat toho, co občan

měl jako kupující uplatnit proti obchodní organizaci z důvodu její odpovědnosti za vady prodané věci a co již (např. z důvodu zániku práva ve smyslu ustanovení § 254 o. z.) uplatnit proti ní nemůže.

Obchodní organizace je i při prodeji věcí v obchodě povinna dbát o to, aby službu poskytla řádně a včas (§ 233 odst. 1 o. z.), a je tedy povinna dbát i o to, aby prodávaná věc měla občanem požadovanou jakost a byla bez vad (§ 244 o. z.). Prodá-li organizace občanovi vadnou věc, pak za podmínek uvedených v ustanovení § 247 a násl. o. z. odpovídá za vady věci. Prodejem takové věci však organizace současně porušila zákonem jí uloženou povinnost poskytovat služby řádně, a proto odpovídá (pokud jsou dány ostatní předpoklady pro její odpovědnost) za škodu, která vadnou věcí vznikla. Této odpovědnosti se obchodní organizace nemůže zbavit jenom poukazem na to, že jí byla věc jako vadná již dodána výrobní organizací. Odpovědnosti se může zprostit jedině za podmínek uvedených v ustanovení § 421 odst. 3 o. z., tj. v případě, že prokáže, že nemohla škodě zabránit ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze na ní požadovat.

Pokud tedy v projednávané věci dospěl odvolací soud k závěru, že obchodní organizace odpovídají jenom za vady věci, nikoli však za škodu, která byla způsobena vadnou věcí prodanou v obchodě, a žalobu jenom z tohoto důvodu (tedy pro nedostatek pasívní legitimace žalované organizace) zamítl, porušil svým rozhodnutím zákon v ustanoveních § 233, § 244 a § 421 o. z.